

Emlékeztető az UMNB Nevelésügyi Szakbizottsága 2018. évi első üléséről

Az ülés időpontja: 2018. november 6. kedd, 10:00-12:00

Az ülés helyszíne: Emberi Erőforrások Minisztériuma, 1054 Budapest, Szalay utca 10-14. 610-es tárgyaló

Jelen voltak:

szavazati joggal: **Prof. Dr. Réthelyi Miklós** UMNB elnök, **Dr. Bencze Lóránt** UMNB Nevelésügyi Szakbizottság elnök, **dr. Soós Gábor** UMNB főtitkár, **Grünwald Tamás** EMMI, **Dr. Jeszenszky Dr. Gallai Gabriella** Általános Iskolai Igazgatók Országos Szövetsége, **Dr. Bárdos Jenő** Eszterházy Károly Egyetem, **Denke Virág Mária** Oktatási Hivatal – Magyar Ekvivalencia és Információs Központ, **Türk László** Országgyűlés Oktatásért Felelős Bizottsága, Az Országgyűlés Kulturális Bizottsága,

tanácskozási joggal: **dr. Fórika László** Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, **Deákné Faragó Barbara** Külgazdasági és Külügyminisztérium,

külön elnöki meghívottként: **Bokor György** Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetsége, **Hegyiné Mladoniczki Éva** Köznevelési Szakértők Országos Egyesülete, **Lányi András** ELTE Humánökológia mesterképzési szak

Jelen voltak még: **Gyarmati Vera** UMNB Titkárság, illetve **dr. Szarkáné Erdélyi Tímea** UMNB Nevelésügyi Szakbizottság titkára.

1. Elnöki köszöntő, bemutatkozások

Az ülés elején Bencze Lóránt szakbizottsági elnök köszöntötte a jelenlévőket, majd felkérte őket, hogy mindenki részéről kerüljön sor egy rövid személyes bemutatkozásra. Ezt követően Réthelyi Miklós UMNB elnök köszöntése hangzott el.

2. A napirend elfogadása

Az elnök megállapította, hogy a Szakbizottság Ügyrendjében foglaltaknak megfelelően az ülés szavazat- és határozatképes. Ennek megfelelően, a szavazati joggal rendelkező szakbizottsági tagok, egyhangúlag, tartózkodás vagy módosító javaslat nélkül elfogadták az ülés napirendjét.

3. A szakbizottság ügyrendjének elfogadása

Ezután került sor a Szakbizottság Ügyrendjének elfogadására, mely a szavazati joggal rendelkező tagok egyhangú döntése alapján, ellenvélemény vagy módosító javaslat benyújtása nélkül megtörtént.

4. Főtitkári beszámoló

Soós Gábor UMNB főtitkár beszámolójában röviden ismertette az UNESCO Oktatási szektorának főbb prioritásait valamint az UNESCO MNB működésének jogszabályi kereteit. Kiemelte az UNESCO nemzeti bizottsági hálózat (nemzetközi szinten 199 bizottság) egyedi jellegét az ENSZ családon belül. Az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottsága működését a

Cím: 1051 Budapest, Széchenyi tér 7-8.

e-mail: info@unesco.hu

17/2012. (II. 16.) Korm. rendelet szabályozza. Az UMNB 7 szakbizottsággal rendelkezik. Az elnököket az oktatásért és kultúráért felelős miniszter kéri fel az MTA és az MMA elnökével egyetértésben négy éves ciklusokra. Az UMNB Titkársága szervezetileg az EMMI Közigazgatási Államtitkárságán belül helyezkedik el. A 2015-ben elfogadott Agenda 2030 Fenntartható Fejlődési Keretrendszer minden ENSZ szervezet, így az UNESCO és az UMNB tevékenységét is alapvetően meghatározza. A 17 fenntartható fejlődési cél közül az UNESCO a 4. cél (az inkluzív, méltányos és minőségi oktatás elérhetővé tétele mindenki számára) végrehajtásának a globális vezetője és koordinátora. A 4. cél további alcélokra bomlik, melyek közül a 4.7. tartalmazza a fenntartható fejlődéssel, és a fenntartható életmódokkal, az emberi jogokkal, a nemek közti egyenlőséggel, a béke és az erőszakmentesség kultúrájának előmozdításával, a globális felelősség szemléletével, a kulturális sokszínűség és a kultúrának a fenntartható fejlődéshez történő hozzájárulásával foglalkozó oktatás témaköreit. Az UNESCO az oktatás terén két fő tevékenységet végez. Ezek egyike a szakpolitikai tanácsadás, a másik pedig a globális és regionális együttműködés vezetése, illetve monitoringja.

Soós Gábor elmondta, hogy az UNESCO oktatási főigazgató helyettese, Stefania Giannini a nemzeti bizottságoknak tartott előadásában 3 fő területet emelt ki: 1. nemek közti egyenlőség, különös tekintettel a lányok és nők oktatására, 2. a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek, migránsok és menekültek számára nyújtott oktatás, 3. előrejelzés, kutatás, előretekintés.

Az UNESCO költségvetése több részből tevődik össze, ezek egyike a befizetett tagdíjából álló reguláris rész. Ezen kívül az úgynevezett *extrabudgetary* befizetések részben a tagállamoktól, részben az üzleti szférától és magánszemélyektől. Hatalmasak a költségigények, további források bevonása szükséges.

Az UNESCO számos díjat ítél oda különböző területeken, ezek közül 6 az oktatásra irányul (pl. az írástudatlanság felszámolásáért, a fenntartható fejlődésre nevelésért, a tanítás hatékonyságát elősegítő gyakorlatok elismeréséért, a lányok és a nők oktatásáért). Ezekről a díjakról, a pályázási lehetőségekről az UMNB honlapjáról lehet tájékozódni.

Az UNESCO számos kiadványa közül az UMNB Titkárság néhányat lefordít magyarra, így például legutóbb a globális felelősségvállalásra nevelésről. Az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet jelentette meg a fenntartható fejlődési célok oktatásával kapcsolatos UNESCO-kiadványt. Hamarosan megjelenik a *Felkészülés az éghajlatváltozásra. Mit tegyünk? Útmutató iskolák számára* című kiadvány is.

Soós Gábor beszámolójában említést tett továbbá az UNESCO Tanszékek (*UNESCO Chairs*) hálózatról. Világszerte jelenleg mintegy hétszáz ilyen tanszék van 116 tagállamban, Magyarországon ezek közül 3 található. Az ELTE-n kettő, illetve egy a kőszegi székhelyű *Institute for Advanced Studies* (IASK) és a Pannon Egyetem közös működtetésében. Az *UNESCO Chair*-ré váláshoz nagyon komoly kritériumoknak kell megfelelnie a pályázóknak. Az UNESCO elvárása felénk, hogy az UNESCO mandátumával és a fenntartható fejlődési célokkal kapcsolatos oktatási, kutatási tevékenységet végezzenek. Főtitkár úr beszámolt a Világ Legnagyobb Tanórāja elnevezésű, közelmúltban indult, közös UNESCO-UNICEF kezdeményezéséről is. A kezdeményezés célja a fenntartható fejlődési célok népszerűsítése az iskolákban. Az eseményt minden év szeptemberében rendezik meg az általános- és középiskolás tanulók számára. A Világ Legnagyobb Tanórāja az első globális oktatóprojekt, amelyen keresztül a gyermekek világszerte egy időben megismerhetik a fenntartható fejlődést szolgáló Globális Célokat, amelyek a társadalom kiemelt problémáira kívánnak megoldást nyújtani többek között a mélyszegénység felszámolásával, az esélyegyenlőség megteremtésével, a minőségi oktatás biztosításával és a környezetünk védelmével. Magyarország 2015 óta vesz részt a programban, 2018-ban közel 500 iskola, 3000 osztálya, 60 000 diákja vesz részt a témahéten.

Soós Gábor elmondta, hogy az UNESCO oktatásügyi normaalkotó tevékenysége keretében jelenleg két tervezet van előkészítés szintjén: a nyílt oktatási tartalmakkal (*Open Educational Resources*) kapcsolatos ajánlás és a felsőfokú végzettség elismeréséről szóló

globális egyezmény tervezete. E két ajánlást 2019 őszén az UNESCO általános konferenciáján fogadhatják majd el. Mindkét szövegtervezet előkészítésében és véleményezésében részt vesz a hazai oktatási szakterület.

Elhangzott továbbá, hogy az UNESCO képzéseket is nyújt, forrásai azonban nem direkt módon juthatnak el az iskolákhoz, a pedagógusokhoz. Az UNESCO inkább szakmai segítséget ad, képzési szintje túlnyomórészt a döntéshozók, illetve olyan szereplők képzésére irányul, akik az elsajátított tudást tovább tudják adni mások számára. Egy ilyen lehetséges terület például az UNESCO és az EBESZ közös kiadásában megjelent kiadvány, *Addressing anti-Semitism through education. Policy guidelines*, mellyel kapcsolatban az UNESCO Titkársága képzési, kapacitás-építési szeminárium tartását ajánlotta fel.

5. Az UNESCO Társult Iskolák magyarországi hálózatának fejlesztési stratégiája (2018-2021)

Soós Gábor főtitkár elmondta, hogy Magyarországon jelenleg 22 iskola tagja a hálózatnak. A felívelő korai időszak után sajnos az elmúlt évek során a hálózat szinte csak névleg működött. Ezen a helyzeten kíván az UMNb változtatni. A hálózat témáiban az ökoiskolákéhoz hasonló, de itt nem elitiskolák összességéről van szó. Globálisan 11 ezer intézmény alkotja. A központi koordináció az UNESCO-ban van, de minden országban dolgozik egy nemzeti koordinátor. Magyarországon ezt a feladatot Gyarmati Vera, az UMNb munkatársa végzi. Mivel az UMNb kapacitása kevés, ezért külső partner bevonása vált szükségessé a hálózat működtetéséhez, monitorozáshoz. Ezt a feladatot a PontVelem Kft. látja el. Évente 2 találkozót (pedagógiai műhelyt) szerveznek a résztvevő iskolák számára, ahol kölcsönös tapasztalatcserére, beszámolókra van mód. A jelentkezés nyílt, azonban jelenleg a hálózatban lévő iskolák konszolidációja a cél. Az UNESCO által felügyelt központi nyilvántartás sem egységes. Ha a jelenlegi helyzet letisztul, a jelenlegi hálózat megerősödik, akkor lesz lehetséges az új iskolák csatlakozása. Az Általános Iskolai Igazgatók Országos Szövetsége képviselőjében Jeszenszkyne Gallai Gabriella felajánlotta a Szövetség segítségét a tudásmegosztás, jó gyakorlatok bemutatása, konferenciák szervezése tekintetében. Hasonlóképpen, Bárdos Jenő hozzáfűzte, az általa vezetett egri neveléstudományi doktori iskola is szívesen együttműködik, segítséget nyújtanak lehetőségeikhez mérten. Végezetül Soós Gábor elmondta, az UNESCO kiadott egy útmutatót a Társult Iskolák hálózatának működésére vonatkozóan. Az UMNb az útmutatóban foglaltakat kívánja megvalósítani.

A főtitkári beszámolót a tagok egyhangúlag, tartózkodás nélkül elfogadták.

6. Tájékoztatás A fenntarthatóság témája a felsőoktatásban című konferencia (2018. november 19.) előkészítéséről

A témáról Lányi András adott tájékoztatást a jelenlévők számára. Elhangzott, hogy a felsőoktatás a világon mindenütt a specializáció irányába tart. Ez eleve megnehezíti azt, hogy olyan bonyolult kölcsönhatásokat bemutassunk, amelyek a természetben zajló globális folyamatok és az ezeket kiváltó társadalmi, gazdasági, kulturális folyamatok között fennállnak. A fenntarthatóság témájáról a magyar hallgatók igen kevés átfogó, multidiszciplináris ismerettel rendelkeznek. Ezen kívánnak változtatni a szervezők a konferencia megrendezésével az UMNb és az ELTE Humánökológia mesterszak együttműködésében. Javaslatokat próbálnak megfogalmazni a felsőoktatás szereplői számára. A konferencián elhangzottak nyomán záródokumentum készül, melyet a felsőoktatásért felelős vezetők felé kívánnak továbbítani. A konferencia vitaindító anyagai jelenleg nem nyilvánosak, azonban a jövő év elején a rendezvény dokumentumai kiadvány formájában meg fognak jelenni. Elhangzott, hogy Magyarországon a 90-es évektől környezettudomány címen szinte kizárólag a természettudományos képzésben részt vevők folytattak tanulmányokat, a társadalomtudományi szakokon pedig nem, vagy más, ellenkező tematikájú tananyagokat oktattak. A konferencia újítása a humán ismeretek terén mutatkozó elmaradás behozása.

7.Egyebek

7/a A fény nemzetközi napja (május 16.) megünneplése

Réthelyi Miklós a témához kapcsolódva elmondta, hogy a 2015-ös fény nemzetközi évét követően az 2017-től minden év május 16-án ünnepeljük világszerte a Fény nemzetközi napját. Az UNESCO arra buzdít, hogy minél többen csatlakozzanak saját rendezvényt az eseményhez. Elhangzott, hogy az UNESCO körülbelül 50 témát karol fel évente, ennyi nemzetközi nap van, melyeknek szinte mindegyikének lehet oktatási vonatkozása. Réthelyi Miklós kérte a Szakbizottság tagjait, hogy saját területükön járuljanak hozzá az esemény népszerűsítéséhez, tájékoztassák a programról a lehetséges résztvevőket.

7/b Tájékoztatás az UNESCO-val közösen ünnepelt évfordulóról 2019-ben

Az UNESCO két évente lehetőséget biztosít a tagállamoknak arra, hogy javaslatot tegyenek jeles személyiségek születésének vagy halálának, illetve nevezetes események 50., 100. stb. évfordulójára, melyről nemzetközi szinten, az adott tagállammal közösen megemlékezhet. Így a 2019-es esztendőben Eötvös Loránd fizikus, geofizikus és a felsőoktatás megújítója halálának 100., illetve Csontváry Kosztka Tivadar festőművész halálának 100. évfordulójáról fogunk megemlékezni az UNESCO-val közösen. Réthelyi Miklós elmondta, hogy az Eötvös-év ünneplése már megindult. Október hónapban az Európai Fizikai Társaság küldöttsége járt hazánkban, programjuk során emléktáblát avattak Eötvös Lorándnak a Trefort-kertben. Ezzel együtt már három ilyen tábla van Magyarországon.

A 2020-2021-es bienniumra vonatkozó javaslatok benyújtásának határideje az UNESCO felé: 2019. január 15. Ezzel kapcsolatban az UMN B Titkársága október 30-ig várta az EMMI, a KKM, a Miniszterelnökség, az MTA, az MMA, a Magyar Írószövetség és a Nemzeti Örökség Intézete felterjesztéseit. A javaslatok összegzése jelenleg folyamatban van. Elhangzott még, hogy az UNESCO kulturális ügyekért felelős főigazgató-helyettese jelezte, hogy a művészeti nevelést az UNESCO tematikájában újra fontos jelentőségű területté kívánja fejleszteni. Bokor György a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetségének elnökhelyettese elmondta, örömmel vesznek részt a lehetséges együttműködésekben, tapasztalataikról szívesen beszámolnak.

7/c Tájékoztatás a hatékony nevelés és oktatás a digitális korban – esélyteremtés hátrányos helyzetű gyermekek számára című konferenciáról (Gandhi Gimnázium és Nemzetiségi – Roma Módszertani, Oktatási és Kulturális Központ, Pécs, 2018. október 1-2.)

A témával kapcsolatban Bencze Lóránt adott rövid tájékoztatást a jelenlévők számára. Egyúttal kérte, hogy a konferenciáról készített írásos beszámolóját a Szakbizottság tagjai kapják meg elektronikus úton.

A napirendi pontok megtárgyalását követően Bencze Lóránt szakbizottsági elnök megköszönte a részvételt és berekesztette az ülést.

Az emlékeztetőt készítette: dr. Szarkáné Erdélyi Tímea

Budapest, 2018. november 13.

Jóváhagyta:

Budapest, 2018. november